STORTINGET

Innst. 387 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 54 LS (2025–2026)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven)

Til Stortinget

Innledning

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet fremmer i proposisjonen forslag til lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven).

Dataforvaltningsloven er en oppfølging av viderebruksutvalgets utredning i NOU 2024:14 Med lov skal data deles. Lovforslaget gjennomfører EU-rettsaktene åpne data-direktivet og dataforvaltningsforordningen i norsk lov. Gjennomføringen tar utgangspunkt i utvalgets forslag til datadelingsloven. På enkelte punkter går utvalgets og departementets lovforslag lenger enn minimumskravene i åpne data-direktivet. Dette gjelder hovedsakelig kravet til publisering av metadata og det saklige virkeområdet til loven.

Formålet med loven er å fremme økt bruk av data fra offentlig sektor ute i samfunnet, både for verdiskapning og for økt åpenhet i offentlig sektor. Lovforslaget har regler om hvordan data fra offentlig sektor skal deles med eksterne aktører for viderebruk, inkludert regler om formater til dataene og hvordan og når det kan tas betalt for data.

I tillegg til kravene som følger av EU-reglene, innfører dataforvaltningsloven også et nytt nasjonalt krav om at offentlig sektor skal publisere metadata om dataene de forvalter, i en nasjonal datakatalog. Dette vil synliggjøre hvilke data offentlig sektor besitter, slik at næringslivet, sivilsamfunnet og pressen enklere kan vite hvilke data de kan be om.

Komiteens behandling

Statsråd Karianne O. Tung har sendt rettebrev til Stortinget datert 5. mai 2026. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen har mottatt flere skriftlige høringsinnspill om saken. Disse kan leses på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Konstanse Marie Alvær, Isak Veierud Busch, Sigurd Kvammen Rafaelsen og Solveig Vestenfor, fra Fremskrittspartiet, Bjørn Larsen, Rune Midtun, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Høyre, Mudassar Kapur og Tage Pettersen, fra Sosialistisk Venstreparti, Anne Lise Gjerstad Fredlund, fra Senterpartiet, Bengt Fasteraune og fra Rødt, lederen Hanne Beate Stenvaag, viser til at offentlig sektor i dag forvalter store mengder data av høy kvalitet. Gode, riktige og tilgjengelige data er avgjørende for mulighetene til å drive innovasjon og effektivisering i både privat og offentlig sektor. God og forberedt dataforvaltning kan derfor bidra til å bygge konkurransefortrinn for den digitale økonomien og bidra til at det offentlige kan levere tjenester til innbyggerne på en bedre og mer effektiv måte.

Komiteen viser til egen innstilling om samtykke til godkjenning av tre beslutninger i EØS-komiteen, jf. Innst. 386 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til at flere høringsinstanser, blant annet KS og enkelte fylkeskommuner, har pekt på at de økonomiske og administrative konsekvensene av særnorske løsninger kan bli større enn det departementet legger til grunn.

Disse medlemmer mener det er særlig grunn til å rette oppmerksomhet mot innstrammingen i adgangen til å ta gebyr for tilgjengeliggjøring av data. Disse medlemmer viser til at flere datasett, særlig innenfor geodata og kartinformasjon, er kostnadskrevende å produsere, vedlikeholde og kvalitetssikre. Når betaling i større grad enn tidligere begrenses til marginalkostnader eller bortfaller helt, kan dette svekke finansieringsgrunnlaget for viktige datatjenester.

Disse medlemmer er bekymret for at dette kan føre til svekket datakvalitet over tid, eller at kostnadene i stedet skyves over på allerede pressede kommunebudsjetter. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig at regjeringen følger opp konsekvensene for kommuneøkonomien, og vurderer behovet for kompensasjon dersom inntektstapet viser seg å bli betydelig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter hovedformålet med lovforslaget, som er å legge til rette for økt bruk av offentlige data til verdiskaping, innovasjon og økt åpenhet i offentlig sektor. Fremskrittspartiet er i utgangspunktet positivt til en videreutvikling av åpne data og til at offentlig sektor i større grad tilgjengeliggjør data som allerede er finansiert av fellesskapet.

Disse medlemmer viser samtidig til at en betydelig del av regelverket som foreslås, allerede i stor grad er gjeldende praksis i Norge gjennom offentleglova og eksisterende digitale løsninger. Endringene som følger av EØS-forpliktelsene, vil derfor på mange områder være marginale.

Disse medlemmer er kritiske til at lovforslaget på enkelte punkter går lenger enn det som følger av EØS-forpliktelsene, særlig når det gjelder det saklige virkeområdet og krav til publisering av metadata. Disse medlemmer mener det er viktig at Norge i størst mulig grad holder seg til minimumskravene i EØS-retten, særlig der konsekvensene for kommunesektoren og andre offentlige virksomheter er usikre eller utilstrekkelig utredet.

Disse medlemmer viser til at dataforvaltningsforordningen etablerer et nytt rammeverk for kommersielle dataformidlingstjenester. Disse medlemmer understreker viktigheten av konkurransenøytralitet i reguleringen av dette markedet.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at tilsyns- og reguleringsansvar ikke legges til et organ som samtidig drifter, utvikler eller eier løsninger i samme marked. En slik rolleblanding kan svekke tilliten til regelverket og skape uheldige konkurransevridninger.

Disse medlemmer viser til at mange av de tekniske og praktiske kravene etter lovforslaget skal fastsettes i forskrift. Disse medlemmer vil understreke behovet for forutsigbarhet, særlig for næringslivet og små og mellomstore bedrifter som er avhengige av stabile rammevilkår for å utvikle løsninger basert på offentlig data.

Hyppige eller uoversiktlige forskriftsendringer kan etter disse medlemmers syn undergrave formålet om økt verdiskaping og innovasjon.

Disse medlemmer mener samlet sett at lovforslaget representerer et skritt i riktig retning, men vil understreke at gjennomføringen må være nøktern, kostnadsbevisst og konkurransenøytral. Disse medlemmer vil særlig følge utviklingen når det gjelder økonomiske konsekvenser for kommunesektoren og organiseringen av tilsyn på området.

Komiteens medlemmer Fremskrittspartiet og Senterpartiet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 gjøre en vurdering av konsekvensene av dataforvaltningsloven for kommunesektorens mulighet til full dekning av faktiske kostnader ved produksjon av åpne datasett etter selvkostprinsippet.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tilsynet med dataformidlingstjenester ikke legges til et organ som samtidig drifter, utvikler eller eier løsninger i samme markedskategori.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt vil understreke at økt datadeling må skje innenfor tydelige rammer som sikrer demokratisk kontroll, personvern og nasjonal suverenitet over kritisk digital infrastruktur og informasjon. Etter disse medlemmers syn må offentlig sektor ha reell kontroll over egne data, og økt tilgjengeliggjøring må ikke føre til at kommersielle aktører får uforholdsmessig stor tilgang til eller kontroll over data som er samlet inn og forvaltet av fellesskapet. Offentlige data er en felles ressurs, og bruken av dem må først og fremst tjene samfunnets behov.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at NOU 2024:14 «Med lov skal data deles» danner et viktig grunnlag for lovforslaget, og mener at økt tilgang til og deling av data

fra offentlig sektor kan bidra til bedre tjenester, økt transparens og styrket kunnskapsgrunnlag for både forskning, journalistikk og offentlig forvaltning. Disse medlemmer støtter derfor målsetningen om å legge til rette for mer deling og viderebruk av offentlige data, og vil særlig understreke den betydningen dette kan ha for å styrke demokrati, innsyn og offentlig debatt.

Disse medlemmer vil videre peke på at utviklingen av en datadrevet økonomi også har en tydelig fordelingsdimensjon. Verdier som skapes på bakgrunn av offentlige data, må i størst mulig grad komme fellesskapet til gode. Disse medlemmer er kritiske til en utvikling der offentlige data i praksis blir en gratis innsatsfaktor for kommersiell virksomhet uten at verdiskapingen i tilstrekkelig grad tilfaller samfunnet.

Disse medlemmer vil understreke at økt tilgang til data legger et viktig grunnlag for utvikling og bruk av kunstig intelligens. Dette gjør det enda viktigere med offentlig styring og kontroll med hvordan data samles inn, deles og brukes samt klare rammer for ansvar og etterprøvbarhet.

Disse medlemmer vil videre peke på at økt datadeling også innebærer nye risikoer, blant annet knyttet til misbruk av data, uheldig sammenstilling av opplysninger og uønsket kommersiell utnyttelse. Det er derfor nødvendig med tydelige vurderinger av personvern og sikkerhet i hele livsløpet til dataene, særlig der data deles for viderebruk utenfor offentlig sektor. Etter disse medlemmers syn må hensynet til personvern og rettssikkerhet veie tungt i utformingen og praktiseringen av regelverket.

Disse medlemmer vil også vise til behovet for bedre samordning mellom regelverk og ansvarlige myndigheter. Arbeidet med datadeling, arkiv og informasjonsforvaltning må sees i sammenheng, og disse medlemmer mener det er uheldig dersom sentrale fagmiljøer og institusjoner på arkivområdet ikke i tilstrekkelig grad integreres i utviklingen av nytt regelverk. Et helhetlig og koordinert rammeverk er en forutsetning for både effektiv datadeling og ivaretakelse av dokumentasjon som samfunnsressurs.

Disse medlemmer vil videre understreke at de foreslåtte pliktene til deling, standardisering og tilgjengeliggjøring av data vil medføre betydelige kostnader og ressursbehov i offentlig sektor. Dette gjelder særlig kommunesektoren, der kapasitet og kompetanse varierer. Det er derfor avgjørende at nye krav følges opp med tilstrekkelig finansiering, og at kommuner og statlige virksomheter gis nødvendig handlingsrom til å oppfylle pliktene på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer mener det på flere områder er behov for tydeligere avklaringer i lovforslaget, blant annet når det gjelder ansvar, finansiering og grenseoppgangen mellom offentlig og kommersiell bruk av data.

Avslutningsvis vil disse medlemmer understreke at økt deling av data fra offentlig sektor må ha som mål å styrke fellesskapet, bidra til bedre tjenester og sikre åpenhet og demokratisk kontroll. Disse medlemmer støtter derfor en videre utvikling av regelverket for datadeling, men understreker at dette må skje på en måte som ivaretar personvern, sikkerhet og offentlig styring, og som sikrer at verdiene som skapes kommer hele samfunnet til gode.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at verdiskaping basert på offentlige data i størst mulig grad kommer fellesskapet til gode.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at hensynet til personvern og informasjonssikkerhet ivaretas i all deling og viderebruk av offentlige data.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at nye krav til datadeling følges opp med tilstrekkelig finansiering.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Høyre mener Norge må benytte handlingsrommet i EØS-saker på en best mulig måte for å ivareta norske interesser. I enkelte tilfeller ivaretas norske interesser best ved å begrense seg til minstekrav, mens det i andre tilfeller er i Norges interesse å gå lenger enn minstekrav som følger av EØS-forpliktelser. Disse medlemmer mener at krav til publisering av metadata er et positivt grep, uavhengig av hva som følger av EØS-rettslige forpliktelser.

Disse medlemmer mener det kan være vanskelig å anslå kostnader nøyaktig for alle kommuner fordi forutsetningene varierer betydelig. Kommunene har ulik størrelse, organisering, modenhet i IT-systemer og grad av eksisterende datadeling. Konsekvensene av økt datadeling kan være avhengig av lokale valg, gjennomføringstakt, behov for tilpasninger og eventuelle endringer i arbeidsprosesser. Mange kommuner har derfor ikke tilstrekkelig grunnlag til selv å vurdere hvilke økonomiske og organisatoriske konsekvenser nye krav etter dataforvaltningsloven, og ev. økt datadeling, vil få før tiltakene faktisk planlegges og iverksettes. Disse medlemmer mener det er viktig at regjeringen følger tett med på situasjonen og kommer tilbake til Stortinget på egnet måte dersom kostnadene for kommunene blir såpass betydelige at de ikke kan dekkes gjennom eksisterende bevilgninger.

Disse medlemmer viser til at hovedregelen i gjeldende rett er at data fra offentlig virksomhet skal være gratis og at denne hovedregelen også videreføres i proposisjonen. Videre vil det være adgang til å ta beta-

ling som tilsvarer kostnader ved å gjøre dataene tilgjengelige. Videre viser disse medlemmer til at i flere tilfeller der offentlige organer, slik som visse kommuner, tjener penger på å tilby data, så gjøres dette utenom de pålagte oppgavene til disse organene. Disse medlemmer mener det er viktig at data som offentlig sektor skal tilgjengeliggjøre for viderebruk, finansieres som ordinære oppgaver heller enn ved salg av disse dataene.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at tilsyns- og reguleringsansvar ikke legges til et organ som samtidig drifter, utvikler eller eier løsninger i samme marked, og vil understreke at dette må ligge som grunnleggende premiss når tilsynsmyndighet utpekes. En slik rolleblanding kan svekke tilliten til regelverket og skape uheldige konkurransevridninger.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at hensynet til personvern og informasjonssikkerhet ivaretas i all deling og viderebruk av offentlige data.

Disse medlemmer mener det er viktig at verdiskaping basert på offentlig data i størst mulig grad kommer felleskapet til gode.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 gjøre en vurdering av konsekvensene av dataforvaltningsloven for kommunesektorens mulighet til full dekning av faktiske kostnader ved produksjon av åpne datasett etter selvkostprinsippet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at tilsynet med dataformidlingstjenester ikke legges til et organ som samtidig drifter, utvikler eller eier løsninger i samme markedskategori.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre at verdiskaping basert på offentlige data i størst mulig grad kommer felleskapet til gode.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at hensynet til personvern og informasjonssikkerhet ivaretas i all deling og viderebruk av offentlige data.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at nye krav til datadeling følges opp med tilstrekkelig finansiering.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven)

Kapittel 1. Formål, virkeområde og hovedregler

§ 1 *Formål*

Loven skal fremme viderebruk av data fra offentlig sektor, bidra til forskning, innovasjon og utvikling av produkter og tjenester, og fremme åpenhet i offentlig sektor gjennom forenklet tilgang til informasjon.

§ 2 *Lovens virkeområde*

Loven gjelder for

a. staten, fylkeskommunene og kommunene
b. andre rettssubjekter i saker der de fatter enkeltvedtak eller gir forskrift
c. selvstendige rettssubjekter som er omfattet av offentleglova
d. andre rettssubjekter som er omfattet av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv (EU) 2019/1024) (åpne data-direktivet).

Første punktum bokstav c og d gjelder ikke for rettssubjekter som driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med eller på samme vilkår som private. Kongen kan gi forskrift om at loven ikke skal gjelde for utdanningsinstitusjoner, kulturinstitusjoner og bestemte virksomheter som er omfattet av første ledd bokstav a og c, eller for visse data hos slike virksomheter.

Loven gjelder for data som kan gjøres allment tilgjengelige, fra virksomheter nevnt i første ledd, og for forskningsdata etter § 12. Første punktum gjelder ikke aktivitet som nevnt i § 10.

For virksomheter som er omfattet av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5ka (forordning (EU) 2022/868 om europeisk dataforvaltning), gjelder bestemmelsene i kapittel 2 særskilt for beskyttede data slik det er angitt i forordningen artikkel 3.

Loven gjelder ikke for data som kan være til skade for kritisk infrastruktur, til fare for nasjonal sikkerhet, eller som ut fra forsvarshensyn kan unntas offentlighet.

Loven gjelder på Svalbard og Jan Mayen. Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen som utfyller eller fraviker reglene i loven.

§ 3 *Definisjoner*

I denne loven betyr:

a. data: enhver framstilling av handlinger, fakta eller informasjon og enhver sammenstilling av slike handlinger, fakta eller informasjon, også i form av lyd- eller bildeopptak eller audiovisuelle opptak
b. viderebruk: bruk av data fra virksomheter omfattet av loven her og forskningsdata til ethvert formål, unntatt slike virksomheters bruk av data som er mottatt fra en annen virksomhet utelukkende som ledd i utøving av myndighets- eller forvaltningsoppgaver.

§ 4 *Rett til å kreve at data gjøres tilgjengelig for viderebruk*

Alle kan kreve at data som omfattes av loven her, skal bli gjort tilgjengelig for viderebruk. Første punktum gjelder ikke forskningsdata etter § 12.

§ 5 *Bruk av data som omfattes av loven her*

Data etter loven her kan brukes til ethvert formål dersom ikke annen lovgivning eller retten til en tredjepart er til hinder for det.

Offentlige organer som er omfattet av § 2 første ledd bokstav a, skal ikke bruke retten sin som databaseprodusent etter direktiv 96/9/EF artikkel 7 nr. 1 til å hindre eller avgrense viderebruk utover det som følger av denne loven.

Kapittel 2. Dataforvaltningsforordningen

§ 6 *Gjennomføring av dataforvaltningsforordningen*

Forordning (EU) 2022/868 om europeisk dataforvaltning (dataforvaltningsforordningen), som inntatt i EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5ka, gjelder som lov. Forordningen gjelder med tilpasningene som følger av vedlegg XI, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Kongen kan gi forskrift om endringer av forordningen i samsvar med rettsakter som vedtas av EU-kommisjonen og innlemmes i EØS-avtalen.

§ 7 *Tilsynsmyndigheter etter loven*

Kongen kan gi forskrift om hvem som er tilsynsmyndighet for dataformidlingstjenester etter dataforvaltningsforordningen artikkel 13 og for registrering av dataaltruismeorganisasjoner etter dataforvaltningsforordningen artikkel 23, og om hvem som er klageorgan ved klage på myndighetens vedtak.

§ 8 *Forskrift om klage på avgjørelser om viderebruk og om sanksjoner og betaling etter forordningen*

Kongen kan gi forskrift om adgang til klage på og klageorgan for avgjørelser om viderebruk etter artikkel 9 i dataforvaltningsforordningen og om sanksjoner og betaling etter artiklene 6, 14, 28 og 34 i dataforvaltningsforordningen.

Kapittel 3. Hvordan data skal gjøres tilgjengelig

§ 9 *Krav til formater og språkversjoner ved tilgjengeliggjøring av data*

Når virksomheter som omfattes av loven, tilgjengeliggjør data, skal det gjøres i alle eksisterende formater og språkversjoner og sammen med tilhørende metadata. Tilgjengeliggjøringen skal skje elektronisk dersom det er mulig. Kongen kan gi forskrift om når og hvordan data skal gjøres elektronisk tilgjengelige og når retten til elektronisk kopi ikke gjelder. Plikten etter første punktum omfatter ikke format som bare blir brukt til lagring eller annen intern bruk, eller som ellers er uegnet for tilgjengeliggjøring.

Dersom det er mulig og formålstjenlig, skal tilgjengeliggjøring etter første ledd gjøres i et digitalt format som er åpent, maskinleselig, gjenfinnbart, tilgjengelig og mulig å viderebruke og i overenstemmelse med etablerte åpne standarder. Data og metadata om data som er gjort allment tilgjengelige, skal registreres i en nasjonal datakatalog.

Ved tilgjengeliggjøring av data etter første ledd er ikke virksomhetene forpliktet til å vedlikeholde data eller gjøre endringer eller tilpasninger i dataene dersom dette krever en uforholdsmessig arbeidsmengde.

§ 10 *Krav til publisering av metadata*

Virksomheter som omfattes av loven her, skal, dersom det er mulig og formålstjenlig og ikke medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde, vedlikeholde og publisere i en nasjonal datakatalog metadata til digitale data som virksomheten forvalter. Kravet i første punktum gjelder uavhengig av om dataene kan gjøres allment tilgjengelige eller er beskyttede data slik de er definert i dataforvaltningsforordningen artikkel 3. Kongen kan gi forskrift om metadata og nasjonal datakatalog, inkludert krav til hvilke metadata som skal publiseres, og fra hvilke virksomheter.

Første ledd gjelder ikke forskningsdata etter § 12.

§ 11 *Tilgjengeliggjøring av dynamiske data*

Når digitale data som oppdateres ofte eller i sanntid for å være aktuelle (dynamiske data), skal gjøres tilgjengelige for viderebruk, skal det skje umiddelbart etter at dataene er samlet inn eller produsert. Dataene skal gjøres tilgjengelige gjennom et egnet digitalt grensesnitt som gir fortløpende tilgang, og der det er relevant, ved massenedlasting. Dersom kravet i første punktum medfører en uforholdsmessig arbeidsmengde, skal dynamiske data gjøres tilgjengelige innen en rimelig tidsramme eller med eventuelle midlertidige tekniske begrensninger som ikke på utilbørlig måte hindrer utnyttelsen av deres økonomiske og sosiale potensial.

§ 12 *Forskningsdata*

Offentlig finansierte digitale data som er samlet inn eller produsert som del av vitenskapelig forskning, utenom vitenskapelige publikasjoner, og som er offentliggjort gjennom et institusjonelt eller emnebasert datalager av forskere, forskningsutøvende institusjoner eller forskningsfinansierende institusjoner, skal kunne viderebrukes. Bruken skal være gratis.

§ 13 *Standardlisenser*

Det kan bare stilles vilkår for viderebruk av data som er gjort allment tilgjengelig, når vilkårene er nedfelt i en åpen standardlisens og er objektive, ikke-diskriminerende, forholdsmessige og i allmennhetens interesse.

Standardlisenser skal være tilgjengelige i digitalt format og kunne behandles elektronisk. Kongen kan gi forskrift om at bestemte typer data skal lisensieres under en åpen standardlisens og om bruk av standardlisenser, tekniske krav og standarder for tilgjengeliggjøring av data.

§ 14 *Plikt til tilgjengeliggjøring av datasett med høy verdi*

Organer som er omfattet av åpne data-direktivet, skal gjøre datasett med høy verdi allment tilgjengelige som nærmere fastsatt i gjennomføringsrettsakter gitt med hjemmel i åpne data-direktivet artikkel 14. Kongen kan gi forskrift om datasett med høy verdi og hvilke datasett som har høy verdi.

§ 15 *Forskrift om tilgjengeliggjøring av bestemte data*

Kongen kan gi forskrift om at konkret angitte data fra virksomheter som er omfattet av loven her, skal gjøres tilgjengelige for viderebruk, inkludert tekniske krav om hvordan dataene skal gjøres tilgjengelig.

Kapittel 4. Adgangen til å kreve betaling for å gjøre data tilgjengelig for viderebruk og forbud mot enerettsavtaler

§ 16 *Hovedregel om gratis viderebruk og adgang til å kreve betaling*

Det kan bare kreves betaling for å gjøre data tilgjengelige for viderebruk dersom det er hjemmel for det i lov eller forskrift. Slik betaling kan bare omfatte dekning av kostnader som påløper ved reproduksjon, utlevering og formidling av data, anonymisering av personopplysninger og tiltak for å beskytte kommersielt fortrolige opplysninger.

Første ledd gjelder ikke for virksomheter som har inntjeningskrav, biblioteker, museer eller arkiver. Slike virksomheter kan fastsette betalingssatser som dekker kostnader til innsamling, produksjon, datalagring og formidling av dataene, samt en rimelig avkastning av investeringene. Biblioteker, museer og arkiver kan i tillegg kreve dekning for kostnader for bevaring og rettighetsklareringer. Den samlede inntekten ved tilgjengeliggjøring for og tillatelse til viderebruk i den relevante regnskapsperioden skal ikke overstige de nevnte kostnadene i andre og tredje punktum med tillegg av kostnader til anonymisering av personopplysninger og tiltak for beskyttelse av kommersielt fortrolige opplysninger. Betalingssatsene skal beregnes i samsvar med regnskapsprinsippene som gjelder for de aktuelle virksomhetene.

Tilgjengeliggjøring av datasett med høy verdi for viderebruk skal være gratis.

Kongen kan gi forskrift om betaling for viderebruk, unntak fra første og tredje ledd, offentliggjøring av en liste over offentlige organer som har inntjeningskrav etter andre ledd, krav om publisering av betalingssatser og adgangen til å klage dersom betalingssatsene ikke publiseres.

§ 17 *Forbud mot forskjellsbehandling og enerettsavtaler*

Virksomheter omfattet av denne loven skal ikke gi noen enerett til data eller på andre måter forskjellsbehandle krav om og tilgang til data.

Forbudet i første ledd er ikke til hinder for at det kan inngås enerettsavtaler eller andre ordninger som innebærer forskjellsbehandling, dersom det er nødvendig for å levere en tjeneste i allmennhetens interesse. Avtaler om enerett etter første punktum skal revideres minst hvert tredje år og offentliggjøres på internett senest to måneder før de trer i kraft.

Kongen kan gi forskrift om adgangen til å avtale enerett eller andre ordninger som nevnt i andre ledd, inkludert om frister etter åpne data-direktivet.

Kapittel 5. Saksbehandling og klage ved avgjørelser om data skal gjøres tilgjengelig for viderebruk m.m.

§ 18 *Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk*

Krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk kan fremmes skriftlig eller muntlig.

En virksomhet som mottar krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk, skal vurdere kravet konkret og på selvstendig grunnlag. Kravet skal avgjøres uten ugrunnet opphold.

§ 19 *Avslag og begrunnelse*

Et avslag på krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk skal være skriftlig og alltid vise til den paragrafen som gir grunnlaget for avslaget, og til leddet, punktumet, bokstaven eller nummeret i paragrafen som er brukt. Det samme gjelder dersom avslaget bygger på forskrift. Avslaget skal også opplyse om retten til å klage og om klagefristen.

§ 20 *Klage*

Avgjørelser som gjelder krav om å gjøre data tilgjengelig for viderebruk etter loven her, kan påklages til det forvaltningsorganet som er nærmest overordnet det forvaltningsorganet som har fattet avgjørelsen. Avgjørelser om å gjøre data tilgjengelige for viderebruk kan ikke påklages. Statsforvalteren er klageinstans for avgjørelser fra kommunale eller fylkeskommunale organer. Offentleglova § 32 første ledd sjette punktum, andre, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Kongen kan gi forskrift om hvilke organer som skal være klageinstans for avgjørelser tatt av statlige organer, eller avgjørelser av rettssubjekt som er omfattet av § 2 første ledd bokstavene b til d.

Kapittel 6. Sluttbestemmelser

§ 21 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tiden Kongen fastsetter. Kongen kan sette de ulike bestemmelsene i kraft til ulik tid.

§ 22 *Endringer i andre lover*

Fra den tiden loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 9. mai 2003 nr. 31 om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet gjøres følgende endringer:

§ 6 skal lyde:
§ 6 *Betaling*

Det er ikke adgang til å ta betaling *for miljøinformasjon* som noen har rett til å få utlevert etter loven her, med mindre annet er bestemt i forskrift fastsatt i medhold av denne *loven, offentleglova eller dataforvaltningsloven*.

§ 13 andre ledd femte punktum skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at bestemmelsene i første ledd annet punktum og annet ledd tredje og fjerde punktum i paragrafen her ikke skal gjelde for visse virksomheter eller typer av virksomheter som ikke omfattes av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv *(EU) 2019/1024) om åpne data og* viderebruk av informasjon fra offentlig sektor.

2. I lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd gjøres følgende endringer:

§ 2 sjuende ledd oppheves.
§ 6 tredje ledd oppheves.

§ 7 skal lyde:
§ 7 *Bruk av informasjon det blir gitt tilgang til etter lova her*

Informasjon som det er gitt tilgang til etter lova *her, kan* brukast til kva formål som helst dersom ikkje anna lovgiving eller retten til ein tredjeperson er til hinder for det.

§ 8 skal lyde:
§ 8 *Hovudregel om gratis innsyn*

Organet kan berre krevje betaling for innsyn etter denne lova dersom det har heimel i forskrift etter andre *ledd eller etter dataforvaltningsloven.*

Kongen kan gi forskrift om betaling for avskrifter, utskrifter eller kopiar. Betalingssatsane skal vere slik at dei samla inntektene ikkje blir større enn dei faktiske kostnadene ved kopiering og utsending av dokument.

§ 30 skal lyde:
§ 30 *Korleis organet skal gi innsyn*

Organet fastset ut frå omsynet til forsvarleg saksbehandling korleis eit dokument skal gjerast kjent. Det kan krevjast papirkopi eller elektronisk kopi av dokumentet. Hos verksemder som er omfatta av *dataforvaltningsloven*, og hos andre verksemder der det er fastsett av Kongen i forskrift, gjeld retten til kopi alle eksisterande format og språkversjonar. Retten til kopi gjeld ikkje format eller versjonar av eit dokument som er allment tilgjengeleg.

Kongen kan gi forskrift om *korleis elektronisk kopi skal givast og om unntak frå retten til elektronisk kopi, mellom anna* at retten ikkje skal gjelde for dokument som ein tredjeperson har immaterielle rettar til, *eller* for dokument der det er påkravd av arkivtekniske omsyn, *medrekna dokument etter direktiv (EU) 2019/1024*.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 26. mai 2026

Hanne Beate Stenvaag
leder

Sigurd Kvammen Rafaelsen
ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS- OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	25/137-31	5. mai 2026

Rettelse i Prop 54 LS (2025-2026) om lov om datadeling og dataforvaltning

Jeg viser til Prop. 54 LS (2025-2026) om lov om datadeling og dataforvaltning. Proposisjonen ble sendt Stortinget 27. mars i år.

Jeg gjør oppmerksom på at det er en feil i proposisjonen på side 29, andre spalte, i punkt 5.1.5 andre avsnitt.

Opprinnelig tekst:
«*NRK* påpeker at NRK ikke er omfattet av hverken virkeområdet til direktivet eller bestemmelsene i offentleglova som gjennomfører bestemmelsene om viderebruk, og viste til offentlegforskrifta.»

Riktig tekst skal være:
«*NRK* påpeker at NRK ikke er omfattet av hverken virkeområdet til direktivet eller bestemmelsene i offentleglova som gjennomfører bestemmelsene om viderebruk.»

Det er også feil i proposisjonen i punkt 5.1.6.1 på side 31, andre spalte, andre avsnitt.

Opprinnelig tekst:
«Departementet er enig med NRK i at åpne data-direktivet ikke gjelder for data som allmennkringkastere besitter i forbindelse med utførelsen av en allmennkringkastingsoppgave. Dette følger av direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav i. Dokumenter knyttet til redaksjons- og programvirksomhet hos NRK er unntatt fra virkeområdet til offentleglova, jf. offentlegforskrifta § 1 tredje ledd bokstav i. Departementet foreslår at det kan gjøres tilsvarende unntak fra dataforvaltningsloven i forskrift, jf.

departementets lovforslag § 2 første ledd tredje punktum. Data som NRK er i besittelse av i forbindelse med utførelsen av allmennkringkastings oppgaver vil derfor kunne unntas fra virkeområdet til departementets forslag til lov om dataforvaltning.»

Riktig tekst skal være:
«Departementet er enig med NRK i at åpne data-direktivet ikke gjelder for allmennkringkastere. Dette følger av direktivet artikkel 1 nr. 2 bokstav i. Departementet foreslår at det kan gjøres unntak fra virkeområdet til dataforvaltningsloven i forskrift, jf. departementets lovforslag § 2 første ledd tredje punktum. Allmennkringkastere kan derfor unntas fra virkeområdet til departementets forslag til lov om dataforvaltning i forskrift, og departementet vil foreslå et slikt unntak før loven trer i kraft.»

På side 124 i proposisjonen er det en feil referanse i lovteksten § 2 første ledd bokstav d.

Opprinnelig tekst:
«d. andre rettssubjekter som er omfattet av EØS avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv (EU) 2019/1094) (åpne data-direktivet).»

Riktig tekst skal være:
«d. andre rettssubjekter som er omfattet av EØS avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv (EU) 2019/1024) (åpne data-direktivet).»

I lovteksten skal det ikke være innrykk foran: *«Første punktum bokstav c og d gjelder ikke for rettssubjekter som driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med eller på samme vilkår som private.»* i § 2. Setningen fremstår nå som § 2 andre ledd første punktum, men skal være § 2 første ledd andre punktum.

Med hilsen

Karianne Oldernes Tung

Kopi:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Kultur- og likestillingsdepartementet
Statsministerens kontor

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon